

Principe van kostenterugwinning toepassing in Vlaanderen

Annick Lamote – SERV-studiedienst

Inhoud presentatie

Juridische basis

Analysekader

- ▶ **wat** doorrekenen?
- ▶ aan **wie** doorrekenen?
- ▶ **hoe** doorrekenen?
- ▶ **wanneer** doorrekenen?

Stand van zaken in Vlaanderen

- ▶ overzicht instrumenten
- ▶ knelpunten en uitdagingen

Juridische basis

Artikel 9 KRW (Decreet integraal waterbeleid artikel 59)

- “vervuiler” betaalt, inclusief milieu- en hulpbronkosten
- tegen 2010 (!) :
 - adequate prikkels voor efficiënt watergebruik
 - redelijke bijdrage tenminste verdeeld over huishoudens, industrie en landbouw
 - rekening houdend met sociale, economische en milieueffecten, geografische en klimatologische omstandigheden

WAT doorrekenen?

AFBAKENING WATERDIENSTEN

- Enge invulling
 - leidingwater
 - eigen waterwinningen
 - publieke inzameling en zuivering van afvalwater
 - zelfzuivering van afvalwater
- Ruime invulling (cfr. klacht bij Europees Hof van EEB en WWF)
 - infrastructuur voor scheepvaart, bescherming tegen overstromingen, waterkracht,,
- Vragen bij concrete invulling van waterdiensten
 - is sensibilisering met oog op rationaal watergebruik een waterdienst?
 - wat met speciale maatregelen (gratis waterscans, kortingen op facturen) voor kansarme klanten?
 - ...

WAT doorrekenen?

KEUZE VAN MAATREGELEN

Vastgelegd in stroomgebiedbeheerplannen in functie van het behalen van KRW-doelstellingen (“goede toestand”)

- Kosteneffectiviteit belangrijk(ste) criterium
 - in ontwerpplannen slechts een gewicht van 30 % naast andere criteria (‘analyse’, maatschappelijk draagvlak, bijdrage meerdere componenten watersysteem en bijdrage tot adaptatie)
 - focus op gebieden met waterlichamen in “bijna” goede toestand : vaak duurdere maatregelen (stijgende marginale reductiekosten)

- Collectieve vs. individuele maatregelen
 - industrie : afkoppelen of aansluiten op collectieve zuivering?
 - buitengebied : indeling zuiveringszones (collectieve financiering IBA's)

WAT doorrekenen?

AFBAKENING VAN KOSTEN

- Investerings- en operationele kosten
 - versnelde afbetaling investeringen Aquafin?
- Milieu en hulpbronkosten
 - verplichte doorrekening art. 9
 - in 2008 methodologie ontworpen (toepassing?)

WAT doorrekenen?

AFBAKENING VAN KOSTEN

- Invulling begrip “redelijke” kosten

- redelijk \neq 100 % kostenterugwinning

- **disproportionaliteitsanalyse** (termijnverlenging of doelverlaging)

- redelijkheid** = afweging van de kosten ten aanzien van de baten

- haalbaarheid** = afweging betaalbaarheid voor verschillende groepen

- in SGBP vooropgestelde criteria zijn niet goed onderbouwd :

- Huishoudens : max 5 % gezinsinkomen (zowel gemiddeld als laagste percentiel)
 - Industrie : max 5 % omzet en 50 % toegevoegde waarde
 - Landbouw : max 50 % toegevoegde waarde

Aan WIE doorrekenen?

“VERVUILER BETAALT”

Hinderpalen voor eenduidige toepassing

- **niet toewijsbare kosten**
 - diffuse bronnen en ‘parasitaire’ debieten
- **verdeling huishoudens – industrie – landbouw**
 - kruissubsidies vermijden
 - toewijzing van kosten aan drie doelgroepen geen evidentie

HOE doorrekenen?

TARIEFSTRUCTUUR

- **vaste vs. variabele component**

- **Dilemma : ecologische en economische doelstelling matchen niet**

- Kostenstructuur van waterbedrijven is overwegend vast (80%)

- Vanuit optiek rationeel watergebruik : vaste component zo laag mogelijk

- **progressief / lineair / degressief**

- **Dilemma : rationeel watergebruik verschilt volgens gezinsgrootte**

- Gezinscorrectie is gerechtvaardigd

- **differentiatie volgens locatie**

- in hoeverre rekening houden met meerkost in buitengebied?

HOE doorrekenen?

TARIEFSTRUCTUUR

- **sociale correcties**

 - 80 % korting op volledig waterfactuur vanaf 2016

- **ecologische correcties**

 - Vrijstelling bij zelfzuivering

- **economische correcties**

WANNEER doorrekenen?

PLANMATIG WERKEN

- prijsschokken vermijden
- kosten spreiden in de tijd

TIJDSPAD UITTEKENEN

- tariefpad uittekenen op middellange termijn
- mogelijkheid tot anticipatie op prijsverhoging

Instrumenten van kostenterugwinning in Vlaanderen

- **Brongebruik**
 - grondwaterheffing
 - heffing watervang (captatie oppervlaktewater) / koelwaterheffing
- **Productie en distributie drinkwater**
 - uniforme tariefstructuur : eenzelfde vast recht + ≠ progressief variabel tarief
- **Inzameling afvalwater**
 - rioolheffingen → gemeentelijke saneringsbijdrage/vergoeding
- **Zuivering afvalwater**
 - bovengemeentelijke saneringsbijdrage/vergoeding
 - financierende heffing voor grootverbruikers
- **Regulerende heffing oppervlaktewaterlozers**

Grondwaterheffing

Voor grondwaterwinningen vanaf 500 m³ per jaar

→ voor productie van **drinkwater** : 0,09618 euro/m³

→ voor **andere toepassingen** : drie categorieën

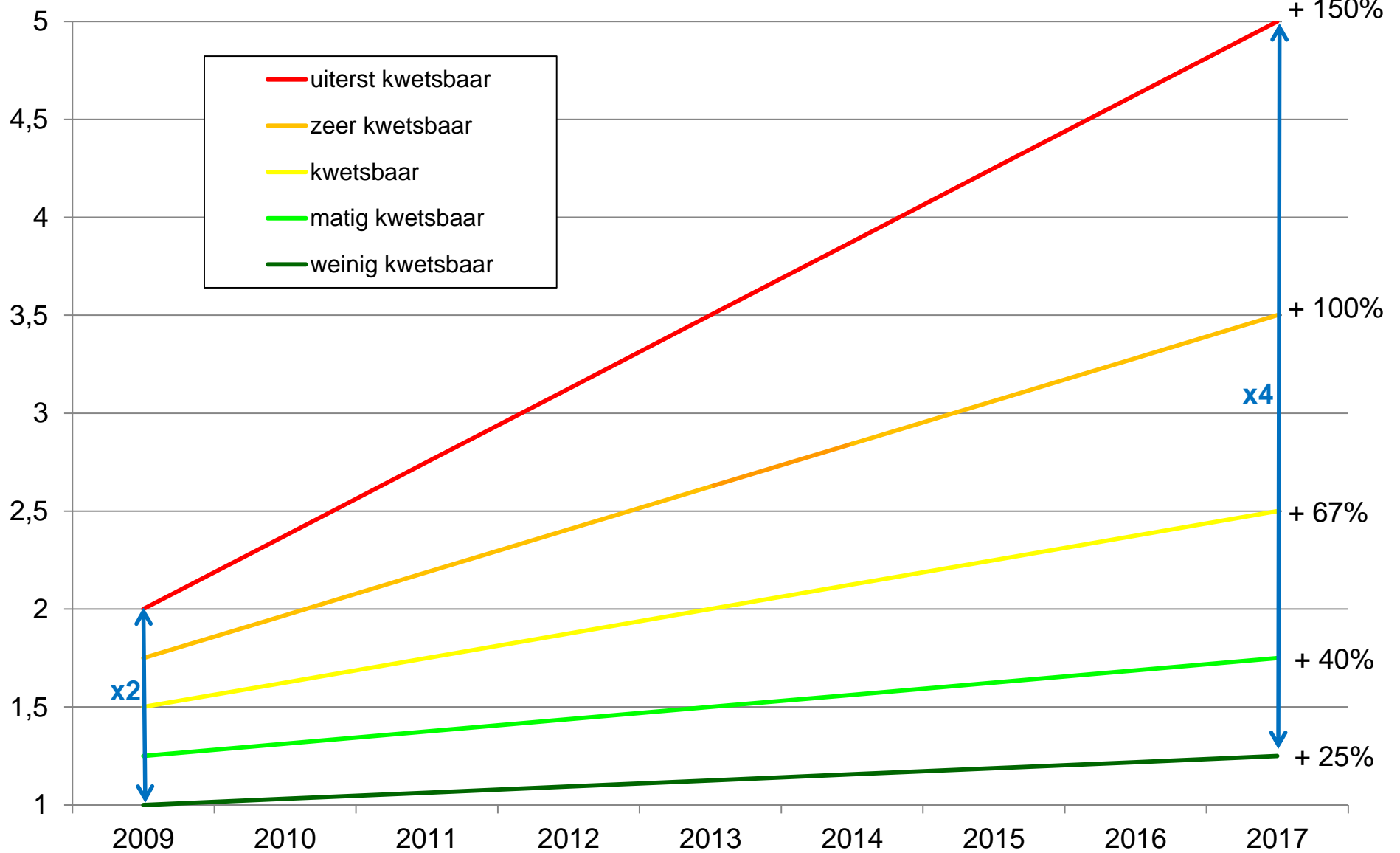
(1) < 500 m³ vrijstelling

(2) ≥ 500 m³ en < 30 000 m³ : 0,076944 euro per m³

(3) ≥ 30 000 m³ en alle winningen uit een afgesloten watervoerende laag :

- lineair tarief te vermenigvuldigen met λ (= laagfactor x gebiedsfactor)
- max. vermindering met 50 % voor irrigatie voor land- en tuinbouw

gebiedsfactor

Financierende en regulerende heffing

1990 : **invoering heffing oppervlaktewateren** voor gezinnen en bedrijven

- formule met 3 groepsparameters N_1 (zs, bzv, czv) N_2 (zware metalen) N_3 (P en N nutriënten)
- op basis van metingen of forfaitair (per sector omzettingcoëfficiënten)

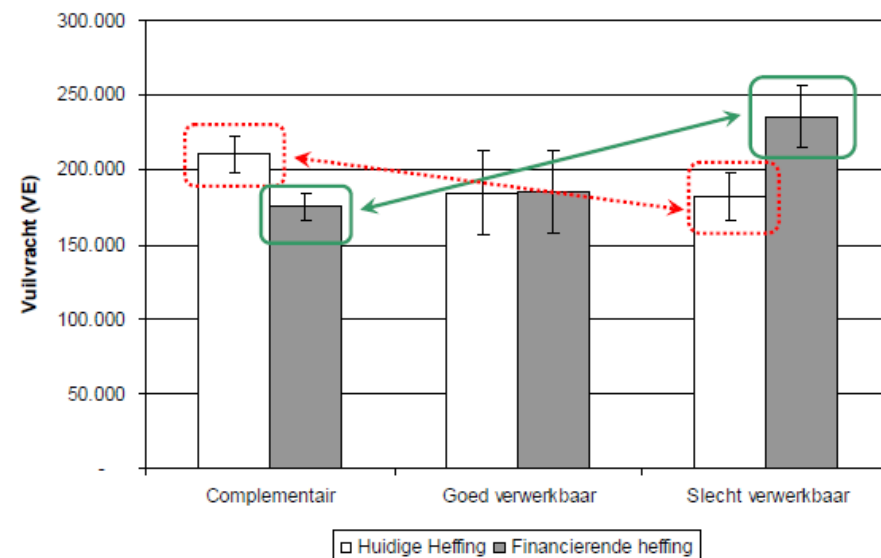
2005 : **reorganisatie watersector**

- voor huishoudens : omzetting heffing in bovengemeentelijke saneringsbijdrage
- voor bedrijven : saneringsbijdrage/vergoeding + heffing als sluitpost
- hoger tarief voor rioolozers dan voor oppervlaktewaterlozers

2013 : **aanpassing financierende heffing**

- invoering parameter “verwerkbaarheid” voor rioolozers

2016 - 2017 : **aanpassing regulerende heffing?**

Conformiteit met artikel 9

ADEQUATE PRIKKELS

- **nieuw integraal watertarief** voor huishoudens vanaf 2016
impact op rationeel watergebruik zeer twijfelachtig
- **grondwaterheffing**
toepassing gebiedsfactoren maakt oppompen grondwater uit kwetsbare lagen zeer duur
- **regulerende heffing**
sterke daling emissies door industrie

MILIEU EN HULPBRONKOSTEN

→ volledig beeld ontbreekt

Conformiteit met artikel 9

REDELIJKE BIJDRAGE

- 100 % kostenterugwinning voor drinkwater
- zuivering van afvalwater : in 2005 ongeveer 30%, nu 75%
- inzameling : varieert sterk volgens gemeente

CORRECTIES

- sociaal : korting van 80% voor beperkte doelgroep is “alles of niets”
- economisch / ecologisch : vrijstellingen, kortingen grondwaterheffing

Knelpunten en uitdagingen

AANREKENING “SANERING” HEMELWATER

- verwerking afvalwater afkomstig van hemelwater
 - momenteel geen aanrekening voor huishoudens (compensatie via “vaste vergoeding”)
- afspoeling verharde oppervlakten
 - risico op overstroming, verstoort goede werking RWZI, zet overstorten in werking

REGULERENDE HEFFING

- aanpassing formule
 - kosten op basis van verschil geloosde emissies en milieukwaliteitsnormen
 - discussie over parameters, kosten reductiemaatregelen en meetmethode voor bepaalde parameters
- gelijktijdige aanpassing van de omzettingscoëfficiënten
 - 75 % van de bedrijven, 15 % emissies

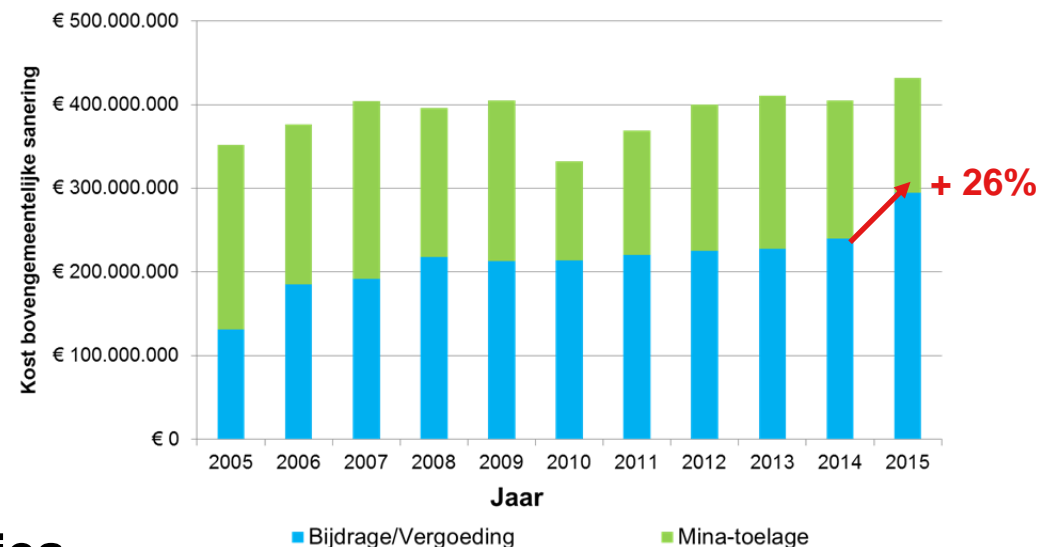
Knelpunten en uitdagingen

CONCRETISERING “REDELIJKE” BIJDRAGE

- **stelselmatige verhoging van toerekening kosten sanering**

2017 : financieringsdebat over wijze van doorrekening en verdeling van de lasten

!! Maatschappelijk draagvlak

- **meer doelmatige sociale correcties**

→ “alles of niets” : gerechtigden betalen slechts 20 % van de waterfactuur, veel kansarmen/niet-gerechtigden betalen 100 %

Knelpunten en uitdagingen

HERZIENING GRONDWATERHEFFING

- vanaf 2018
- invoering “ecologisch tarief” : is alternatief ingeval grondwater niet meer vergund wordt

contactgegevens

Annick Lamote
studiedienst

Wetstraat 34-36 - 1040 Brussel
T +32 2 209 01 02 / +32 498 87 94 11
alamote@serv.be - www.serv.be